

Motion till riksdagen 2009/10:Fi317

av Anne-Marie Pålsson (m)

Breddning av BNP-måttet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur BNP-måttet kan breddas för att inkludera sådana aktiviteter som utförs utanför marknaden för att få ett mått som bättre speglar vår välfärd.

Motivering

Inom den ekonomiska forskningen har det länge varit känt att BNP är ett ofullständigt mått som bara delvis speglar ett lands välfärd.

Genom att bara sådana aktiviteter tas med som utförs på en marknad kommer inte värdet av en rad aktiviteter att vara med. Ett typiskt exempel är värdet på hemarbete. I tid räknat uppgår det till nästan samma storlek som förvärvsarbetet och skulle insatserna värderas i pengar skulle det motsvarar en 20–30-procentig ökning av BNP:

Exempel på en i dagsläget viktig aktivitet är miljöförstöringen. Eftersom miljön ofta är en ”free good” är den gratis att utnyttja. Det gäller luften vi andas och våra vatten. Följden blir ett överutnyttjande och eftersom effekten av detta inte blir synlig i statistiken skapas inte tillräckliga krafter för att förhindra detta över- och felutnyttjande.

Vi kan exemplifiera detta med våra turistresor. När vi exempelvis flyger till Thailand ökar BNP för att våra turistresor ger upphov till en rad tjänster som prissätts på marknaden. Det tycker vi är bra. När BNP ökar, ökar vår välfärd.

Vad som däremot inte inkluderas är det negativa värdet som uppstår när utsläppen av CO₂ ökar som en direkt följd av resandet. För värdet på miljön finns inget konto.

I själva verket finns en rad dimensioner som inte fångas upp av BNP-måttet. Låt mig nämna några: fördelningen av produktionen, vilka slags varor

Fel! Okänt namn på

som produceras (militära vapen eller mat), hälsoläget, förekomsten av svart arbete, mjuka dimensioner som gemenskap och känsla av trygghet och delaktighet.

I själva verket är BNP-måttet som det är konstruerat idag bara ett trubbigt instrument. Det speglar en dimension av verkligheten – låt vara viktig – men utelämnar många som potentiellt sett kan vara väl så viktiga.

I andra länder såsom Frankrike har man tagit initiativ till att utveckla BNP-måttet så att det också fångar upp viktiga dimensioner som idag saknas.

Lyckas man med detta blir det justerade BNP-måttet också ett bättre mått att styra politiken efter.

Mot bakgrund av detta borde regeringen se över hur BNP-måttet kan vidgas för att bättre spegla välfärden. Frågan är särskilt viktig idag med tanke på den globala uppvärmningen. Den ekonomiska effekten av utsläppen av koldioxid är ju just av det slaget att den inte tillräckligt väl fångas upp av BNP.

Stockholm den 28 september 2009

Anne-Marie Pålsson (m)